

U S T A W A

z dnia 9 listopada 1995 r.

o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu

i wyrobów tytoniowych

W celu przeciwdziałania uzależnieniu od używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ochrony zdrowia przed jego następstwami stanowi się, co następuje:

Art. 1. Organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ochrony zdrowia przed następstwami używania tytoniu oraz mogą wspierać w tym zakresie działalność medycznych samorządów zawodowych, organizacji społecznych, fundacji, instytucji i zakładów pracy, a także współdziałać z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) „tytoń” – rośliny tytoniowe uprawne rodzaju *Nicotiana*,
- 2) „wyroby tytoniowe” – wszelkie wyprodukowane z tytoniu wyroby, takie jak papierosy, cygara, cygaretki, tytoń fajkowy, machorka i inne, zawierające tytoń lub jego składniki, z wyłączeniem produktów leczniczych zawierających nikotynę,
- 3) „wyroby tytoniowe bezdymne” – wyroby tytoniowe przeznaczone do wężania (tabaka), ssania, żucia lub wprowadzania do organizmu w innej postaci, z wyłączeniem produktów leczniczych zawierających nikotynę,
- 4) „rekwizyty tytoniowe” – artykuły i przyrządy przeznaczone do używania tytoniu, jak papierosnice, cygarniczki, bibułki papierosowe, urządzenia do zwijania papierosów, fajki oraz przybory do ich czyszczenia i nabijania, popielniczki, obcinacze do cygar itp. (z wyłączeniem zapalniczek i zapalek).
- 5) „reklama wyrobów tytoniowych” – rozpowszechnianie komunikatów, wizerunków marek wyrobów tytoniowych lub symboli z nimi związanych, a także nazw i symboli graficznych firm produkujących wyroby tytoniowe,

Opracowano na podstawie: Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 96, poz. 1107, z 2003 r. Nr 229, poz. 2274, z 2010 r. Nr 81, poz. 529, z 2011 r. Nr 112, poz. 654.

- nieróżniące się od nazw i symboli graficznych wyrobów tytoniowych, służących popularyzowaniu marek wyborów tytoniowych; za reklamę nie uważa się informacji używanych do celów handlowych pomiędzy firmami zajmującymi się produkcją, dystrybucją i handlem wyrobami tytoniowymi,
- 6) „informacja o wyrobach tytoniowych” – informacja o markach wyrobów tytoniowych oraz o zawartości substancji szkodliwych, nie zawierająca przekazu zachęcającego do zakupu lub używania wyrobów tytoniowych, umieszczona wyłącznie w punktach sprzedaży tych wyrobów,
 - 6a) „substancje smoliste” – surowy, bezwodny beznikotynowy kondensat dymu tytoniowego,
 - 6b) „nikotyna” – alkaloidy nikotynowe,
 - 6c) „tlenek węgla” (CO) – bezbarwny, bezwonny gaz, który powstaje w wyniku niepełnego spalania substancji organicznych, występujący w fazie gazowej dymu papierosowego,
 - 6d) „dodatek” – wszelkie substancje lub składniki z wyłączeniem liści tytoniu lub innych naturalnych lub nieprzetworzonych elementów tytoniu używane przy produkcji wyrobu tytoniowego i obecne w gotowym wyrobie, nawet w formie zmienionej, uwzględniając także papier, filtr, farby i kleje,
 - 7) „promocja wyrobów tytoniowych” – publiczne rozdawanie wyrobów tytoniowych lub rekwizytów tytoniowych, organizowanie degustacji, premiowanej sprzedaży wyrobów tytoniowych, oferowanie wyrobów tytoniowych konsumentom po obniżonej cenie w stosunku do ceny wydrukowanej na opakowaniu jednostkowym wyrobu, organizowanie konkursów opartych na zakupie wyrobów lub rekwizytów tytoniowych oraz inne formy publicznego zachęcania do nabywania lub używania wyrobów tytoniowych, bez względu na formę dotarcia do adresata,
 - 8) „sponsorowanie” – wspieranie w formie finansowej lub rzeczowej działalności osób i instytucji, związane z eksponowaniem nazw produktów i firm handlowych oraz ich symboli graficznych,
 - 9) „palarnia” – wyodrębnione konstrukcyjnie od innych pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych pomieszczenie, odpowiednio oznaczone, służące wyłącznie do palenia wyrobów tytoniowych zaopatrzone w wywiewną wentylację

mechaniczną lub system filtracyjny w taki sposób, aby dym tytoniowy nie przenikał do innych pomieszczeń.

Art. 3. Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu realizowana jest przez kształtowanie polityki zdrowotnej, ekonomicznej i społecznej, do której należy:

- 1) ochrona prawa niepalących do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego,
- 2) promocja zdrowia przez propagowanie stylu życia wolnego od nałogu palenia papierosów i używania wyrobów tytoniowych,
- 2a) działalność wychowawcza i informacyjna,
- 3) tworzenie warunków ekonomicznych i prawnych zachęcających do ograniczenia używania tytoniu,
- 4) informowanie o szkodliwości palenia tytoniu i zawartości substancji szkodliwych na opakowaniach wyrobów tytoniowych i informacjach o wyrobach tytoniowych,
- 5) obniżanie norm dopuszczalnych zawartości substancji szkodliwych w wyrobach tytoniowych,
- 6) leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od tytoniu.

Art. 4. 1. Rada Ministrów ustala program określający politykę zdrowotną, społeczną i ekonomiczną, zmierzający do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych.

2. Rada Ministrów składa coroczne sprawozdanie Sejmowi z realizacji tego programu w terminie do 30 kwietnia.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, jest finansowany z budżetu państwa w wysokości 0,5 % wartości podatku akcyzowego od wyrobów tytoniowych.

Art. 5. 1. Zabrania się palenia wyrobów tytoniowych, z zastrzeżeniem art. 5a:

- 1) na terenie przedsiębiorstw podmiotów leczniczych i w pomieszczeniach innych obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,
- 2) na terenie jednostek organizacyjnych systemu oświaty, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej,
- 3) na terenie uczelni,

- 4) w pomieszczeniach zakładów pracy innych niż wymienione w pkt 1 i 2,
- 5) w pomieszczeniach obiektów kultury i wypoczynku do użytku publicznego,
- 6) w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych,
- 7) w środkach pasażerskiego transportu publicznego oraz w obiektach służących obsłudze podróżnych,
- 8) na przystankach komunikacji publicznej,
- 9) w pomieszczeniach obiektów sportowych,
- 10) w ogólnodostępnych miejscach przeznaczonych do zabaw dzieci,
- 11) w innych pomieszczeniach dostępnych do użytku publicznego.

1a. Właściciel lub zarządzający obiektem lub środkiem transportu, w którym obowiązuje zakaz palenia wyrobów tytoniowych, umieści w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na danym terenie lub środku transportu, zwane dalej „informacją o zakazie palenia tytoniu”.

2. (uchylony).

3. (uchylony).

4. Rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, dla terenu gminy inne niż wymienione w ust. 1 miejsca przeznaczone do użytku publicznego jako strefy wolne od dymu tytoniowego.

Art. 5a. 1. Właściciel lub zarządzający może wyłączyć spod zakazu określonego w art. 5 indywidualne pokoje w obiektach służących celom mieszkalnym.

2. Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw wewnętrznych i Minister Sprawiedliwości określą, w drodze rozporządzeń, szczegółowe warunki używania wyrobów tytoniowych na terenie podlegających im obiektów oraz środków przewozu osób, uwzględniając potrzebę zachowania miejsc pracy, nauki i służby jako stref wolnych od dymu tytoniowego oraz ochrony niepalących przed dymem tytoniowym.

3. Właściciel lub zarządzający może wyznaczyć palarnię:

- 1) w domach pomocy społecznej lub domach spokojnej starości,
- 2) w hotelach,
- 3) w obiektach służących obsłudze podróżnych,
- 4) na terenie uczelni,

- 5) w pomieszczeniach zakładów pracy,
- 6) w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych.

4. Właściciel lub zarządzający lokalem gastronomiczno-rozrywkowym z co najmniej dwoma pomieszczeniami przeznaczonymi do konsumpcji, może wyłączyć spod zakazu określonego w art. 5, zamknięte pomieszczenie konsumpcyjne, wyposażone w wentylację zapewniającą, aby dym tytoniowy nie przenikał do innych pomieszczeń.

Art. 6. 1. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18. W miejscu sprzedaży wyrobów tytoniowych umieszcza się widoczną i czytelną informację o treści: „Zakaz sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18 (art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych)”.

1a. W przypadku wątpliwości co do pełnoletności kupującego wyroby tytoniowe sprzedawca może zażądać okazania dokumentu potwierdzającego wiek kupującego.

2. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, szkół i placówek oświatowo-wychowawczych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych.

3. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych w automatach.

4. Zabrania się sprzedaży papierosów w opakowaniach zawierających mniej niż dwadzieścia sztuk oraz luzem bez opakowania.

5. Zabrania się sprzedaży detalicznej wyrobów tytoniowych w systemie samoobsługowym, z wyjątkiem sklepów wolnocłowych.

Art. 7. 1. Zabrania się produkcji i wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych bezdymnych z wyjątkiem tabaki.

2. (skreślony).

Art. 7a. Zabrania się stosowania w procesie produkcji wyrobów tytoniowych dodatków zwiększających właściwości uzależniające od nikotyny.

Art. 7b. Zabrania się umieszczania na opakowaniach wyrobów tytoniowych napisów, nazw, znaków towarowych oraz symboli i innych znaków sugerujących, że dany wyrób tytoniowy jest mniej szkodliwy niż inne.

Art. 8. 1. Zabrania się reklamowania i promocji wyrobów tytoniowych, rekwizytów tytoniowych i produktów imitujących wyroby lub rekwizyty tytoniowe oraz symboli związanych z używaniem tytoniu, a w szczególności:

- 1) w telewizji, radiu, kinach, podmiotach leczniczych, szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych, w prasie dziecięcej i młodzieżowej, na terenie obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz w innych miejscach publicznych,
- 2) w prasie innej niż wymieniona w pkt 1,
- 3) na plakatach, w tym plakatach wielkoformatowych,
- 4) w środkach usług informatycznych.

2. Zabrania się sponsorowania przez firmy tytoniowe działalności sportowej, kulturalnej, oświatowej, zdrowotnej i społeczno-politycznej.

3. Zabrania się eksponowania w punktach sprzedaży przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych.

Art. 8a. 1. Producent lub importer wyrobów tytoniowych jest obowiązany do przedstawiania, nie później niż do dnia 31 grudnia każdego roku, wykazu wszystkich dodatków i ich ilości, używanych w danym roku do produkcji tych wyrobów tytoniowych, według marek i rodzajów. Pierwszy wykaz zawierający dodatki stosowane w 2004 r. przedstawia się do dnia 31 grudnia 2004 r.

2. Do wykazu, o którym mowa w ust. 1, producent lub importer dołącza oświadczenie uzasadniające stosowanie każdego dodatku w danym wyrobie tytoniowym oraz określające jego funkcje i kategorie.

3. Do wykazu, o którym mowa w ust. 1, producent lub importer dołącza wszelkie będące w jego posiadaniu dane toksykologiczne dotyczące stosowanych dodatków w postaci spalonej lub niespalonej, w zależności od sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem skutków zdrowotnych, w tym skutków uzależniających.

4. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, jest sporządzany w porządku malejącym, według masy każdego dodatku zawartego w wyrobie.

5. Producent lub importer przedstawia wykaz, o którym mowa w ust. 1, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, który podaje go do publicznej wiadomości w Dzienniku Urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia, uwzględniając potrzebę ochrony tajemnicy handlowej producenta lub importera.

Art. 8b. 1. Minister właściwy do spraw zdrowia może zażądać od producenta lub importera wyrobów tytoniowych wykonania określonych badań w laboratoriach kontrolnych w celu oznaczenia substancji innych niż wymienione w art. 2 pkt 6a–6c, emitowanych przez wyroby tytoniowe, oraz oceny wpływu tych substancji na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem właściwości uzależniających poszczególnych substancji.

2. Badania, o których mowa w ust. 1, są wykonywane na koszt producenta lub importera wyrobów tytoniowych.

3. Wyniki badań, o których mowa w ust. 1, są przedstawiane ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, który uwzględnia je w informacji dla konsumentów, biorąc pod uwagę potrzebę ochrony tajemnicy handlowej producenta lub importera.

4. Informację, o której mowa w ust. 3, minister właściwy do spraw zdrowia publikuje niezwłocznie po jej uzyskaniu w Dzienniku Urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia.

Art. 9. 1. Na każdym opakowaniu jednostkowym papierosów wprowadzanych do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinny być w sposób widoczny, czytelny i trwałe umieszczone:

- 1) dwa różniące się treścią ostrzeżenia przed szkodliwością używania tytoniu, jedno powszechne i jedno dodatkowe,
- 2) informacje o zawartości substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w jednym papierosie.

2. Ostrzeżenia wymienione w ust. 1 pkt 1, sformułowane w języku polskim, zajmują powierzchnię nie mniejszą niż 30 % jednej z największych płaszczyzn opakowania jednostkowego i nie mniejszą niż 40 % drugiej z największych płaszczyzn opakowania jednostkowego.

3. Przepis ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 stosuje się odpowiednio do innych wyrobów tytoniowych, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.

4. Na opakowaniach wyrobów tytoniowych przeznaczonych do palenia, innych niż papierosy, występujących w handlu detalicznym, których najbardziej widoczne, największe płaszczyzny mają powierzchnie większe niż 75 cm², ostrzeżenia o szkodliwości zajmują powierzchnie nie mniejsze niż po 22,5 cm² na każdej z tych płaszczyzn.

5. Na opakowaniach tabaki umieszcza się jedno ostrzeżenie o szkodliwości zajmujące nie mniej niż 30 % jednej największej, najbardziej widocznej płaszczyzny opakowania.

6. Informacje wymienione w ust. 1 pkt 2, sformułowane w języku polskim, zajmują powierzchnię nie mniejszą niż 10 % jednej z bocznych płaszczyzn opakowania jednostkowego papierosów.

7. Ostrzeżenia wymienione w ust. 1 pkt 1 umieszcza się także na opakowaniach zbiorczych występujących w handlu detalicznym, przeznaczając na nie co najmniej 30 % jednej z największych płaszczyzn opakowania i co najmniej 40 % drugiej z największych płaszczyzn opakowania.

8. Na informacjach o wyrobach tytoniowych, o których mowa w art. 2 pkt 6, umieszcza się widoczne i czytelne ostrzeżenie powszechne o szkodliwości używania tytoniu, zajmujące co najmniej 20 % powierzchni informacji.

Art. 10. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalną zawartość substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w dymie papierosowym, sposób ustalania i wykaz laboratoriów kontrolnych uprawnionych do ustalania zawartości tych substancji, a także treść, formę graficzną i sposób umieszczania ostrzeżeń i informacji, o których mowa w art. 9, biorąc pod uwagę rozróżnienie ostrzeżeń przed szkodliwością używania tytoniu na powszechne i dodatkowe oraz uwzględniając cele polityki zdrowotnej realizowanej ustawą, a w szczególności:

- 1) zmniejszenie rozpowszechnienia i intensywności używania wyrobów tytoniowych,
 - 2) zmniejszenie szkód zdrowotnych wywołanych przez choroby odtytoniowe,
 - 3) skuteczność nadzoru nad wyrobami tytoniowymi,
- a także podstawowe standardy w tej dziedzinie określone przepisami prawa Unii Europejskiej.

Art. 11. Leczenie uzależnienia od używania tytoniu jest finansowane na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Art. 12. Kto:

- 1) produkuje lub wprowadza do obrotu handlowego wyroby tytoniowe, w których zawartość substancji szkodliwych przekracza dopuszczalne normy,
 - 2) produkuje lub wprowadza do obrotu wyroby tytoniowe bezdymne, z wyjątkiem tabaki,
 - 3) wprowadza do obrotu handlowego wyroby tytoniowe bez uwidocznienia na ich opakowaniu informacji o następstwach używania tytoniu lub o zawartości substancji szkodliwych,
 - 4) reklamuje, promuje lub sponsoruje wyroby tytoniowe wbrew postanowieniom art. 8 ust. 1 i 2,
 - 5) eksponuje w punktach sprzedaży przedmioty imitujące opakowania wyrobów tytoniowych wbrew postanowieniom art. 8 ust. 3
- podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 12a. Kto umieszcza na opakowaniach wyrobów tytoniowych napisy, nazwy, znaki towarowe, symbole i inne znaki sugerujące, że dany wyrób tytoniowy jest mniej szkodliwy niż inne, podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 12b. Kto w procesie produkcji wyrobów tytoniowych stosuje dodatki zwiększające właściwości uzależniające od nikotyny tych wyrobów, podlega grzywnie do 500 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 13. 1. Kto:

- 1) sprzedaje wyroby tytoniowe lub nie umieszcza informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych, wbrew przepisom art. 6,
 - 2) będąc właścicielem lub zarządzającym obiektem lub środkiem transportu, wbrew przepisom art. 5 ust. 1a, nie umieszcza informacji o zakazie palenia tytoniu
- podlega karze grzywny do 2 000 zł.
2. Kto pali wyroby tytoniowe w miejscach objętych zakazami określonymi w art. 5
- podlega karze grzywny do 500 zł.

3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 14. Jeżeli czyn określony w art. 12, 12a i 12b lub w art. 13 ust. 1 pkt 1 został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za wprowadzenie wyrobów tytoniowych do produkcji, obrotu handlowego lub za organizację rynku.

Art. 15. 1. W razie popełnienia czynu określonego w art. 12 pkt 1–3, 12a i 12b lub w art. 13 ust. 1 pkt 1 sąd może orzec przepadek wyrobów tytoniowych stanowiących przedmiot czynu zabronionego, choćby nie stanowiły one własności sprawcy.

2. W razie popełnienia czynu określonego w art. 12 pkt 5, sąd może orzec przepadek przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych stanowiących przedmiot czynu zabronionego, choćby nie stanowiły one własności sprawcy.

Art. 16. W dekreście z dnia 24 czerwca 1953 r. o uprawie tytoniu i wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. Nr 34, poz. 144, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 i z 1993 r. Nr 47, poz. 211) skreśla się art. 8a.

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.